

2018-12-10

Lars-Åke Gustafson
Landsbygdsstrateg

Minnesanteckningar vid möte med Landsbygdsgruppen 2018-11-28

Plats: Vreta kluster kl 18.00 – kl 20.00

Deltagare: Rebecka Hovenberg (MP), Åke Wester (Utskott Vreta Kloster, ordinarie), Sivert Vestlund (Utskott Vreta Kloster, ordinarie), Arne Savilahti (Utskott Väst, ordinarie), Mariann Löfgren (Utskott Väst, ordinarie), Börje Johansson (Utskott Vårdnäs, ordinarie), Per Öberg (Utskott Vårdnäs, ordinarie), Britt Madsen (Utskott Åkerbo, ordinarie) och Lars-Åke Gustafson (landsbygdsstrateg). Adjungerad: Tillträdande ordförande nästa mandatperiod, Lars Vikinge (C).

Frånvarande: Muharrem Demirok (C), Karina Joelson (Utskott Vreta Kloster, ordinarie), Mikael Aurell (Utskott Vårdnäs, suppleant) och Göran Andersson (Utskott Åkerbo, suppleant), Klas Kristenson (Utskott Väst, suppleant), Kenth Kindström (Utskott Väst, suppleant), Leif Johansson (Utskott Åkerbo, ordinarie), Ylva Friis (Utskott Åkerbo, ordinarie), Vakans (Utskott Vreta kloster, suppleant), Vakans (Utskott Vårdnäs, suppleant),

Presentation av tre förslag för att utveckla Vretabygden

Michael Nydén, boende i Ljungsbro, berättar om tre förslag för att utveckla Vretabygden. Dessa har formulerats av Åke Wester (Utskott Vreta Kloster, ordinarie). Det första förslaget är att låta Blackebäcken byta lopp för att därmed skapa ett nytt utomhusbad (Björnsbadet). Det andra är att bygga en ny förbifart genom Berg, genom en tunnel under kanalen. Det tredje förslaget är att bygga en ny kraftstation nedanför Malfors. Förslagen kommer att lämnas in som en idé i e-tjänsten "Linköpingsförslaget". Det innebär att de publiceras på kommunens webbplats så att andra kan stödja och kommentera förslagen. Har ett förslag fått minst 100 stödjande röster efter 60 dagar överlämnas det till ansvarig förvaltning eller nämnd för handläggning och ställningstagande.

Mötesförhandlingar

- 1) Rebecka Hovenberg öppnade dagens förhandlingar
- 2) Förra mötets minnesanteckningar godkändes

Frivilligcentrum (resurssamordnare *Andreas Thander*) och **Öppen dörr** (projektledare *Malin Karlsson*, båda Kommunledningsförvaltningen) informerade om verksamheten för utsatta barn respektive ambitionen att finna lägenheter och boenden på landsbygden för nyanlända. Det förra projektet handlar om att kommunen söker kontaktfamiljer/personer, "god man/företrädare", familjehem och jourhem i så väl stad som i omlandet. Det andra handlar om att finna hyresboenden till nyanlända. Landsbygdsgruppen ombeds sprida informationen om behovet till byalag, utvecklingsgrupper och enskilda boende, som vill engagera sig eller hyra ut en bostad.

Miljökontoret – konsult eller kontrollant? Miljöchef på Miljö och samhällsbyggnadsförvaltningen *Reider Danielsson* och avdelningschef på Miljö och samhällsbyggnadsförvaltningen *Inger Alf Johansson*, berättade om arbetet med att kontrollera/utföra tillsyn av enskilda avlopp. De presenterade intentioner, praktiska insatser och tidsplan för olika geografiska områden, fr om starten 2017. Utgångspunkten är kontorets ansvar enligt Miljöbalken. 1 000 byggnader/år berörs av tillsynen. Av dessa blir ungefär 650 ett aktuellt ärende. Gruppens frågor (se bilaga) användes i redovisningen. Sammanfattningsvis försöker tjänstepersonerna från kontoret var så behjälpliga som möjligt vid kontrollen för att bidra med förslag på lösningar. Miljökontoret kan emellertid inte agera som professionell konsult. Däremot finns det en VA-rådgivare (samarbete kommunen och Tekniska Verken), som till del kan vara behjälplig i sammanhanget. I samband med tillsynen får de berörda information skickad direkt till sig och tips om rådgivare att anlita om man behöver åtgärda sitt avlopp. En diskussion fördes. Rebecka Hovenberg sammanfattade gruppens synpunkter i meningen: ”Gruppen anser att VA-rådgivningen skulle behöva utvecklas och bli mer känd samt gärna mer likna energirådgivarna för att kunna vara det stöd medborgarna behöver.”

- 3) Diskussion om **utskotten för medborgardialog**. Hållbarhetschef på Kommunledningsförvaltningen *Linda Malmén* berättade att det finns förslag på att lägga ner landsbygdsgruppen i sin nuvarande form. Orsaken är att man vill skapa större konformitet i arbetet med medborgardialoger över hela kommunen. I utskotten kan man fortsätta med perspektivinsamlingar i form av t ex lärandepromenader, fokusgrupper, tematiska möten etc, inklusive frågor med särskild betydelse för landsbygden såsom till exempel VA-frågor, kollektivtrafik och bostadsbebyggelse. Linda menade att Landsbygdsgruppen har bidragit med värdefullt arbete under åren, och ambitionen är att fånga upp och vidareutveckla det engagemanget och kunskapsbasen inom ramen för utskotten.

Byte av ordförande under mötet. Rebecka Hovenberg lämnar över klubban till Lars Vikinge

Några reflektioner från gruppen var:

- Landsbygdsgruppen behövs även i framtiden. Den lokala uppdelningen ger bara 25 procent av all kunskap – inte den ”samlade kunskapen” i kommunen. ”Vi har alla samma typ av frågor och om man har helheten tillsammans så hörs vi tydligare. Det gäller bl a ”VA-frågor, affärer och transporter/kollektivtrafik”, men det finns säkert fler frågor.”
- Landsbygdsgruppen har en *helhetsbild* av kommunen eftersom deltagarna kommer från olika delar av kommunen. De fyra geografiska utskotten bevakar enbart *sin del* av kommunen och arbetar mer med dagsaktuella frågor. Landsbygdsgruppen tar upp framtidsfrågor som berör *alla* utskottsområden. Landsbygdsgruppen behövs för att bidra med fakta/kunskap samt bevaka frågor som: Hur går det med Landsbygdsstrategin, med LIS-områdena, bredbandsbygget, bostadsbyggandet? Man kan bjuda in tjänstemän föra en kontinuerlig dialog. Det har inte varit utskottens roll tidigare.
- Småorterna – inte ”ren landsbygd” – kommer att få företräde i ett utskottsarbete.
- Landsbygdsfrågorna kommer att få en lägre status om gruppen läggs ner.
- De som vet något om landsbygden är de som *bor* där. Vill man veta något om landsbygden måste man fråga dem. Att lägga ner det forum för dialog som finns vore ”väldigt dumt”.
- Gruppen behövs om man vill ha in remissvar, nå ut med information etc.

- Gruppen skulle bli kunna utveckla/arbota vidare med kommunikationsfrågor mellan kommunen och landsbygden.
- Landsbygdsgruppen utgör ett visst kontaktnät mellan kommunen och bygdegrypperna. På vilket sätt kan utskotten skapa ett bättre samarbete? Vad kommer deras möten att innehålla? Hur kommer landsbygdsutvecklingen att ske då?
- Viktiga frågor för Landsbygdsgruppen är VA-frågor, affärer och transporter/kollektivtrafik.
- Vi vill ha en "levande landsbygd". Det kommer ständigt nya frågor t ex avlopp. Här finns det mycket kunskap i gruppen vad det t ex gäller andra och billigare lösningar än kommunens förslag, aktuell forskning mm, som man kan bidra med.
- Landsbygdsriksdagen som anordnades i Linköping 1998 tillkom efter initiativ från gruppen.
- Landsbygdsgruppen kan medverka i LEADER-projekt på landsbygden där intresse finns både hos en enskild tätort i kommunen och i kommunen som helhet.

Tillträdande ansvarig politiker, Lars Vikinge (C) sammanfattade frågan med att diskussionen måste fortsätta, vad gäller vilka frågor som har ett kommunövergripande och i vilket forum dessa ska kunna lyftas.

- 4) Information: **Landsbygdsstatistiken**. *Lars-Åke* informerar om att Landsbygdsstatistiken nu är klar, men att den ska passera KS den 11 december och KF den 18 december, innan den publiceras på hemsidan och tryckta exemplar kan spridas.
- 5) Information: **Landsbygdsstrategin** – i populärversion. *Lars-Åke* informerade om att det har tagits fram en liten sammanfattning av Landsbygdsstrategin i form av en A5-folder. Denna läggs in på hemsidan i dagarna och kommer även att tryckas upp i dagarna i ett antal exemplar.
- 6) Information: **Två motioner om byggande efter nyåret**. *Lars-Åke* deom att gruppen förväntas vara remissinstans efter nyåret vad gäller två motioner om byggande på landsbygden. Detta kommer också att knytas till tidigare diskussioner om Marianne Cedervalls arbete med:
 - att identifiera vilka behov av lägenheter som finns och var,
 - att kartlägga vilka utbyggnadsområden i Öp Landsbygden som är lämpliga för byggande av flerbostadshus,
 - att identifiera vilka kommunala behov och investeringar som är kopplade till byggnation av flerbostadshus i respektive utvecklingsområde,
 - att föra dialog med berörda markägare för att inspirera dem att själva bygga flerbostadshus alternativt förvärva mark,
 - att föra dialog med medborgarna och Landsbygdsgruppen om behov och önskemål av bostäder etc.
- 7) Information: **Ny varu- och serviceförsörjningsplan**. *Lars-Åke* informerade om att Region Östergötland har satt upp nya regler för hemsändning som kommunen kommer att anpassa sig till under 2019. Detta kommer också att hänga samman med att en ny varu- och serviceförsörjningsplan för Linköpings landsbygd tas fram nästa år.
- 8) **Två frågor om byggande**, från förra mötet med Landsbygdsgruppen. Kontorschefen på plankontoret, Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen *Alisa Basic*, har besvarat två frågor från gruppen vad gäller byggande.

1. Hur gör man om man vill ha och vill exploatera mark för t ex senior- och ungdomsboende? Vem kontaktar man?

Svar: Äger man mark som man vill exploatera så kan det vara en idé att titta på vad översiktsplanen säger så att det inte finns några uppenbara hinder. Vi tar gärna emot projektidéer via forumet Byggdialog. Man får presentera fastighetsägare, företaget som ska bygga samt projektet. Här kan man anmäla sig till byggdialog:

<https://www.linkoping.se/naringsliv-och-arbete/mark-och-lokaler/byggdialog/>

2. Äldre hus kanske kan köpas in och byggas om till hyresrätter av t ex Stångåstaden, men vem kontaktar man om sådan möjlighet finns på orten?

Svar: Föreslår i så fall en kontakt direkt med Stångåstaden men misstänker att man får svaret att detta inte ingår i deras uppdrag.

- 9) Vakanser och **frågan om fyllnadsval i Landsbygdsgruppen**. *Lars-Åke* påminner om att gruppen har två vakanser:

- Utskott 1 Vreta Kloster Suppleant vakant (Anita Mortensson).
- Utskott 3 Vårdnäs Suppleant vakant (Sven-Åke Öfverström). Bengt Valla har anmält eget intresse.

Då det är osäkert hur gruppens framtida roll kommer att se ut, tillsätts dessa inte i dagsläget.

- 10) **Nästa möte** äger rum: Kl 18.00-20.00 i Vårdnäs utskottsområde i februari. (därefter; Åkerbo, Valkebo och Vreta kloster). Till det mötet tas också frågan om andra *teman och möten för landsbygdsgruppen våren 2019* med. Förslag:

- Byggnad på landsbygden – två motioner
- Hyresrätter på landsbygden – utmaningar och möjligheter, MoS:s och entreprenörers samarbete – fortsatta bevakningar
- Butikerna
- Hur ska man få människor att stanna kvar på landsbygden?

Andra tänkbara underrubriker är:

- Fria vattenvägar
- Skola-barnomsorg i omlandet
- Bokbussen
- Landsbygdsstrategins uppdateringar
- Landsbygdsstatistikens uppdateringar
- Decentralisering av verksamheter till landsbygden – hur blir det?
- Turism
- Studiebesök inför våren. Förslag och idéer på plats, teman/innehåll

- 11) **Övriga frågor**. Ingen sådana togs upp.

- 12) **Mötet avslutas**

Eu

Lars-Åke Gustafson

Frågor till Reidar och Inger

1. Primärt är frågeställningen hur tillsynen bättre kan stötta människor att göra rätt från början, istället för, som man upplever det, kontrollera efteråt när det kanske blivit fel? Detta är ju en gammal frågeställning kring var på skalan inspektörerna ska vara mellan konsult och kontrollant.
2. En av deltagarna i gruppen bor i Hulta och har varit drivande bakom deras kretsloppslösning, som han menar tar tillvara näringsämnen på ett bättre sätt än vår kommunala kretsloppslösning gör. Hur kan kommunen premiera miljömässigt bättre lösningar, som tex kretsloppslösningar av den typen man har i Hulta kretsloppsby?
3. Hur påverkar Anders Grönvalls utredning Miljö och samhällsbyggnadskontorets handlande och syn på lagar, tillsyn och förelägganden på enskilda avlopp? Kan man vara mera flexibel t ex för en äldre ensam person som har låg belastning och har svårt att kunna betala ett nytt avlopp/infiltration?
4. Hur ser miljökontoret på att inkludera retention i mark och omgivning efter själva anläggningen? (Se rapport som finns på VA-guidens hemsida av Peter Ridderstolpe och Lars Hylander. Det förekommer många synpunkter om att enskilda avlopp inte är ett stort problem.)
5. Hur kan man få hjälp vid val av t ex infiltrationsanläggning/markbädd?
6. Vad kan man göra för att minska tillsynskostnaderna om man t ex vet att efterföljande rening saknas? Anmäla det till miljökontoret? Åtgärda avloppet före tillsyn?
7. Hur ser kommunens krav ut på "kretsloppslösning"?
 - a. Bör man godkänna tillsatsmedel som binder P (fosfor) i 3-kammarbrunnsslammets gång till reningsverk och sedan ev slamstopp?
 - b. Hur ser man på de andra näringsämnena N (kväve) + K (Kalium)?
 - c. Borde man inte satsa på riktiga kretsloppslösningar på landsbygden som sortera näringsämnena lokalt och använda dem på ett närliggande lantbruk?
8. Hur ser kopplingen mellan bygglov, avloppsfrågor och färdig lösning ut? Det skulle vara intressant att veta hur olika delar av kommunen arbetar ihop kring dessa frågor. I andra kommuner kan vara "stört omöjligt" att få ett bygglov utan godkänd provgrop för enskilt avlopp, samtidigt som det går utmärkt att bygga ett sommarboende utan avlopp på det beviljade bygglovet. Har detta med framtida möjligheter till utbyggnad av VA-systemet att göra? I dessa fall vore intressant att få detta bekräftat. Jag tror att det är många som uppfattar avloppsfrågan som rörig och svår, samt kanske ett hinder för etablering.
9. Vilka erfarenheter finns hittills av omprövningar av befintliga avlopp enl nu gällande plan?
 - a. Hur kommer planen för de närmaste åren att genomföras?
 - b. Vilka olika avloppslösningar godkänns och vilka som underkänns? Omfattningen per år?

Efter mötet kom ett kompletterande, personligt mejl till de diskussioner som fördes på mötet, från en av medlemmarna i Landsbygdsgruppen:

”Jag gillar tanken på att gruppen är opolitisk och att vi kan resonera sakfrågor utan några som helst knytningar till ideologi eller partipolitiska värderingar. Jag är ju industriman men även skogsägare och min profession har ju varit att hitta bra lösningar på olika problem ofta med inblandning av ny teknik i många fall som resultat från forskning på universitet och högskolor... Jag vet inte uppriktigt sagt om politikerna verkligen vill att hela landet ska leva eller om det bara är vackra ord. Landsbygdsgruppens vara kanske är helt oväsentlig, det beror ju på hur man hanterar densamma. Själv har jag alltid varit av uppfattningen att *det är viktigt att någon kan beskriva problem* på ett bra sätt för att man ska kunna generera lösningar, och då måste den som beskriver problemen vara väl förtrogna med verkligheten. De mest förtrogna med verkligheten på landet är de som lever och verkar där. Alltså menar man seriöst att man vill underlätta för dessa människor, då måste de komma till tals, lyssnas på, inbegripas i lösningarna och man måste inse att dessa människor är intelligenta och konstruktiva. Frågor att diskutera i gruppen är hur man kan lösa olika saker på landsbygden:

- En sådan fråga är *breddbandsutbyggnad*. Här i vår bygd har jag varit med om att bygga ett bredbandsnät. För att klara av att få till det ekonomiskt övertygade jag tre olika grävare inklusive mig själv att gräva för 50 kr/m vilket är hälften av vad andra leverantörer erbjöd. Det visar att folk på landet är väldigt kunniga om de bara tillåts göra saker.
- En annan fråga är *avlopp*. Om vi fick förtroende att jobba med dessa frågor skulle vi kunna skriva en specifikation på hur ett bra och landsbygdsanpassat system skulle se ut... Med högskola och universitet och ett centrum för gröna näringar kan vi givetvis hitta bra lösningar där vi kan återföra avfallet till naturen och få till ett riktigt kretslopp.
- En tredje fråga gäller *kommunikationer*. Jag fick problem med mina ögon beroende på starr. Fick tid på lasarettet och besked om att jag inte fick köra bil på grund av undersökningens art. Försökte då få hjälp med att ta mig dit. Beskedet var åk kommunalt! Upplyste om att sista bussen här gick 1960 och att det är en mil till Ljungsbro varifrån närmaste buss avgår. Man konstaterade att jag var så frisk att jag kunde förflytta mig gåendes, så någon hjälp med sjuktransport kunde inte ges. Alltså gå till Ljungsbro ta bussen till sta'n och så samma på tillbakavägen. Jag är 75 år och att tvingas gå två mil för att komma till lasarettet för en undersökning är ganska magstarkt. Min fru fick ta ledigt från jobbet och köra mig till lasarettet, sedan fick jag vänta där tills en granne kunde hämta mig när han slutade för dagen. Han jobbade i sta'n. Det ju väldigt lätt att sitta i staden i ett ombonat kontor och ge sådana besked och samtidigt kräva att vi ska betala samma skatt och dessutom höja dieselskatten. Då tvingar man människor att flytta till staden. Den tjänsteman som gav mig beskedet om att promenera borde kommit ut och gjort mig sällskap så tror jag att hon tyckt annorlunda.”